

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ
ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ**

**ІЛЕ АЛАТАУЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҰЛТТЫҚ
ТАБИҒИ ПАРКІНДЕГІ МАРАЛДЫҢ
ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫ**

Орындаған: Сейсембекова
Меруерт ЭК-414

Өндірістік практика өткен жер: Алматы
облысы Қарасай ауданы Іле Алатау мемлекеттік
ұлттық табиғи паркі

Өндірістік практика мақсаты:

- Іле Алатау МҰТП-де білімімді жетілдіру;
- Өндірістік тәжірибеге байланысты керекті деректерді жинау.

Өндірістік практика міндеті:

- Білімді жетілдіру үшін Іле Алатау МҰТП-дағы білікті мамандардың көмегімен тәжірибие жинақтау, үйрену;
- Маралдың тіршілік ету ортасымен танысу;
- Маралды есепке алу әдістерін үйрену.

Іле Алатауы МҰТП

Іле Алатау мемлекеттік ұлттық табиғи паркінің тарихы Іле Алатауында Алматы қорығы құрылған 1931 жылдан басталады. Алғашқыда ол Кіші Алматы өзенінің алқабында 15000 га көлеміндегі жерде орналасты. 1935 жылы оның көлемі 40000 га, ал кейін 856680 га көбейген соң, ол Іле Алатауының барлық жонын алып Алматы деп аталатын болды.

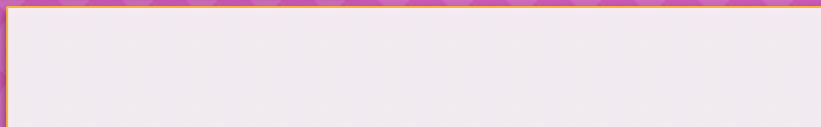
Алматы ауа райы													
Көрсеткіш	Қантар	Ақп.	Нау	Сәу	Мам	Мау	Шіл	Там	Қыр	Қаз	Қар	Жел	Жыл
Абсолюттық максимум, °C	18,2	19,0	28,0	33,2	35,1	39,3	43,4	40,5	38,1	31,1	25,4	19,2	43,4
Орташа максимум, °C	0,7	2,2	8,7	17,3	22,4	27,5	30,0	29,4	24,2	16,3	8,2	2,3	15,8
Орташа температура, °C	−4,7	−3	3,4	11,5	16,6	21,6	23,8	23,0	17,6	9,9	2,7	−2,8	10
Орташа минимум, °C	−8,4	−6,9	−1,1	5,9	11,0	15,8	18,0	16,9	11,5	4,6	−1,3	−6,4	5,0
Абсолюттық минимум, °C	−30,1	−37,7	−24,8	−10,9	−7	2,0	7,3	4,7	−3	−11,9	−34,1	−31,8	−37,7
Жауын-шашын нормасы, мм	34	49	75	107	106	57	46	30	27	60	56	42	684

Көрсеткіш	Қаңтар	Ақп.	Нау	Сәу	Мам	Мау	Шіл	Там	Қыр	Қаз	Қар	Жел	Жыл
Абсолюттық максимум, °C	18,2	19,0	28,0	33,2	35,1	39,3	43,4	40,5	38,1	31,1	25,4	19,2	43,4
Орташа максимум, °C	0,7	2,2	8,7	17,3	22,4	27,5	30,0	29,4	24,2	16,3	8,2	2,3	15,8
Орташа температура, °C	−4,7	−3	3,4	11,5	16,6	21,6	23,8	23,0	17,6	9,9	2,7	−2,8	10
Орташа минимум, °C	−8,4	−6,9	−1,1	5,9	11,0	15,8	18,0	16,9	11,5	4,6	−1,3	−6,4	5,0
Абсолюттық минимум, °C	−30,1	−37,7	−24,8	−10,9	−7	2,0	7,3	4,7	−3	−11,9	−34,1	−31,8	−37,7
Жауын-шашын нормасы, мм	34	49	75	107	106	57	46	30	27	60	56	42	684

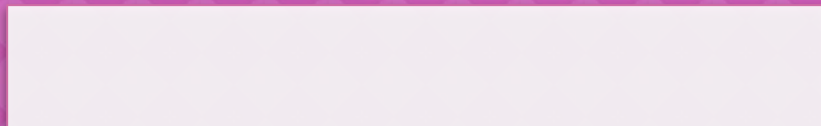

ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЖАҒЫНАН

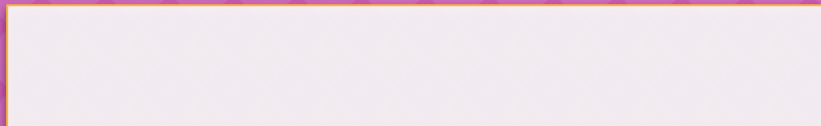
Ақсай филиалы

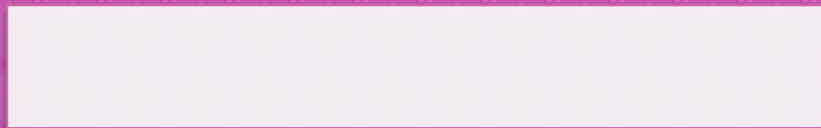
Талғар филиалы

Медеу филиалы

Түрген филиалы

ІЛЕ АЛАТАУ
МЕМЛЕКЕТТІК
ҰЛТТЫҚ ТАБИҒИ
ПАРКІ- ОРТАЛЫҚ
АЗИЯДАҒЫ
ҚОРҒАЛАТЫН
АУМАҚТАРДЫҢ
ІШІНДЕГІ АСА
ІРІЛЕРІНІҢ БІРІ. ОНЫ
ҚҰРУДЫҢ БАСТЫ
МАҚСАТЫ ІЛЕ
АЛАТАУЫНЫҢ
СОЛТҮСТІК
МАКРОБЕТКЕЙІНІҢ
БІРЕГЕЙ ТАБИҒИ
КЕШЕНДЕРІН САҚТАУ
ЖӘНЕ ҚАЛПЫНА
КЕЛТІРУ БОЛЫП
ТАБЫЛАДЫ.

Марал – бұғы тұқымдасына жататын жануар. Дене тұрқы 227-244см, шоқтығының биіктігі 142-155см, аталығының салмағы 416кг, ал аналығынікі 178кг. Ересек марал бұқасының тармақталған, бітеу мүйізі бар, ал ұрғашысында мүйіз жоқ, керісінше құйрығы қысқа болады.

Марал Қытай мен Моңғолияда, Алтай мен Саянда, Байкал көлінің маңында таралған. Маралдың басқа бұғылардан ерекшелігі – мүйізі алты бұтақты болып келеді. Қазақстан жерінде Талас, Іле, Күнгей және Теріскей Алатауларында, Кетпен жотасында, Жетісу Алатауы, Тарбағатай, Сауыр және Оңтүстік Алтайда кездеседі.

ЕСЕПКЕ АЛУ ӘДІСІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕМЕСІ

- сырттай бақылау

- ізімен тезектерін есепке алу;
- олжа санын есепке алу егізінде статистикалық есеп.

•Мекендейтін жерлері

- Таулы өңірдің ашық беткейлерін

- орман ішін

- Субальпы шабындықтарын

- Альпы шабындықтарын

№	Есепке алу алқабының көлемі, шақырым ²	Есепке алынған маралдар	10 км ² шақырымға популяциясының қалыңдығы	
1.	15	3	2,0	
2.	18	4	2,2	
3.	20	5	2,5	
4.	16	4	2,5	
5.	22	3	1,4	
Орта есеппен барлығы	91	19	2,08	